

ЗВЯЗДА

Орган ЦКіМККП(б)Б, ЦВКіСНК БССР

№ 44 (5718) 22 лютага 1937 г., панядзелак ЦЕНА 10 КАП.

Учора ўся краіна з глыбокім смуткам хавала самаадданага барацьбіта за справу Леніна—Сталіна, члена Палітбюро ЦК ВКП(б)—камандарма соцыялістычнай індустрыі—Грыгорыя Канстанцінавіча ОРДЖАНІКІДЗЕ. Памяць аб ім ніколі не згасне ў сэрцах працоўных. Імя і справу яго краняць як сцяг не адно пакаленне.

ЛЯ ВЯЛІКАЙ УРНЫ

У сенах маскоўскага Крэмаля ўчора была замуравана драгавянная урна. Свабожны, магутны 170-мільённы народ з глыбокім смуткам пахаваў свайго вялікага сына — Серго Орджанікідзе.

Орджанікідзе на вапнянальнасці грузін. Але вестка аб смерці яго заасуміла не толькі народы Грузіі. Патрасаючы боль ахапіў рускіх, украінцаў, узбекцаў, кіргізаў, армян, народы Азербайджана, Туркменіі, Казахстана, Таджыкістана. Народы Беларусі перажываюць бязмежнае гора.

Учора, калі урну паставілі ў пашу, сэрцы ўсіх працоўных у СССР — старых і малых, мужчын і жанчын, сціснуліся зноў. Страта цяжкая, незабыўная і неўзнагароджаная. У многіх, назат суровых войнаў, на вачах забітых сяброў Не стала любімага Серго. Не стала пролетарскага рэвалюцыянера, усім жыццём сваім казаванага, што камуністы не адрозніваюць нас і народы, што камуністы кожнаму народу жадаюць свабоды.

Масква і Ленінград, Беларусь і Украіна, Азова-Чорнамор'с і Каўказ бачылі Орджанікідзе на валах бітваў на чале атрадаў Чырвонай Арміі, якія валі свяшчэнную вайну супроць улады капітала, за сацыялізм, супроць басрафія, якое пасажала белая гвардыя і буржуазная дэмакратыя грузінскіх меншавікоў, за сацыялістычны замаўраўжэнне, супроць пенаматы і лавітва, за вольны ў руках рабочых і сялян, за культуру, супроць векавой розні, раздзяляючай народы, за мірную, шчырую дружбу народаў СССР. Чароўны вобраз мілага Серго з'яўляўся таі тат і ў сэрцы, дзе быў ён, з'яўлялася ўпэўненасць, вера і мацнае вера ў справу камунізму.

Грыгорый Канстанцінавіч Орджанікідзе заўсёды і ўсюды думаў аб партыі перш за ўсё. Куды-б партыя яго ні паставіла, на якіх бы ўчастках ён ні працаваў, усюды і ад сябе, і ад камуністаў, працаваўшых з ім, ён патрабаваў не забываць аб партыйнасці.

«Партыйнасць, — гаварыў тав. Орджанікідзе на пленуме ЦК і ЦКБ у 1933 годзе, — гэта галоўнае. Пелька забываць, што гаспадарнін аўражак усёмі людзьмі, і камуністы і чужымі, якія спрабуюць на яго ўздзейнічаць, спрабуюць разлажыць яго. Той гаспадарнін, той дырэктар, той начальнік пеха, які ўмее працістаць гэтаму, захаванне палкам свай партыйнае нутра па-большэвіцкі — той малавічына А той, хто збываецца з гэтага шляху, той зганіць, — нічога з яго не выйдзе. Партыйнасць — перш за ўсё і рапей за ўсё».

У складанай абстаноўцы барацьбы з трапкістамі і складанайся правай групоўкай тав. Орджанікідзе прыступіў да работы ў ЦКБ РС у якасці старшыні і наркома. Падлая багдэ трапкістаў і правага контррэвалюцыянера яшчэ тады ўсяляк вадзілічлілі на партыю, на Цэнтральны Камітэт і ў той-жа час скардзілі ў ЦКБ. Яны лічылі што «ЦКБ, — казаву тав. Орджанікідзе ад гэтай бандае яшчэ па XV з'ядзе партыі, — павіна быць без усялякай палітычнай фіяніломі і лі вельская свая, павіна беган ад аднаго да другога, каб як-небудзь дабіцца прымірэння. Мы лічым, што перш за ўсё ты павінен быць большэвіком, ленынам, а потым можаць быць членам ЦКБ членам ЦК, раёнага камітэта, ячэйні і т. д. Мы лічым, што перш за ўсё

тэба быць большэвіком, а яны патрабавалі «ад нас, членаў ЦКБ, перастаць быць большэвікамі».

Калі тав. Серго Орджанікідзе перайшоў у Наркамзлажпром, ён таксама люта, як і раней, амагаўся супроць ворагаў народу, пенавідчы іх усёй душой. І за гэта яны яго хапелі забіць. Сваёй подлай, шкодніцкай работай у прамысловасці партыяны псы фашызма, банда трапкістаў садзейнічалі суньмаму выхату хваробы, якая падрывала здароўе любімага народна тав. Орджанікідзе.

У перых грамадзянскай вайны ў часнях Чырвонай Арміі, стаўшых да Грознага і Владзікаўска, былі цяжкое становішча. У гэтыя дні тав. Орджанікідзе, працаваўшы ў 11 арміі, піша пісьмо Леніну: «... Няма снарадаў і патронаў. Няма грошай... Владзімір Ільіч, падамаляючы Вам аб гэтым... запэўняю, што мы ўсе загінем у вярочным баю, але гонару свайго незганым бегствам...»

Партыйнасць перш за ўсё. Партыйнасць, гэта — галоўнае. Гэта патрабаванне надвычайнага палка-лодда пролетарскай рэвалюцыі, рэвалюцыянера, большэвіка ленынска-сталінскай загартоўкі — большэвікам Беларусі, працуючым на тэрыторыі, якая гранічыць з капіталістычным Захадам, ніколі пелька забываць. Партыйнасць у рабоце — верны кампас перамогі.

Соцыялізм ў СССР перамог. Камеянь за камеянь, карытэянь, напружваючы ўсе сілы, складала партыя сацыялістычны будынак. Партыя — сардэчна велькага будыла, кормчы, які вёў рабочы клас і сялянскага да перамогі, да шчасця. Партыя прыём расвіцця творчасці мас, аб'яднаўшыхся велька свай велькай партыі. У сваёй каторыце большэвікоў Орджанікідзе быў адным з першых. Ён быў горача любім сваім вярдам і перш за ўсё таму, што выноса трымаў снэг ленынска-сталінскай партыі, якая праз бурю і нягоды, перамагаючы ўсе цяжкія і перашкоды, прывяла рабочы клас да сацыялізма, да перамогі саветыістэратычнага значэння.

Учора народ пахаваў свайго любімага, вялікага чалавека, асабаста-дзута мудрага Сталіна, наркома жалеза, машын, трактараў, камбайнаў абароннай тэхнікі, геніяльнага стратэга бабў за сацыялістычную індустрыю. Базырыны наш сум. Светлы, чысты, дарагі вобраз, мыйм голасе, чароўную, перасыланую жартамі, але строўную і мэтамікітэную яго прамоу мы больш не пачуем. Але Серго незабыўны. Яго імя, яго опрачын праянае, як снэг, не адно пакаленне. У яго будзе вучыцца працаваль малодзе пакаленне стаханавцаў, у яго будучь вучыцца камсамоляцы, яго вобраз, яго справы захаване ўся партыя, рабочы клас усюго овету. І ў апошніх баях з капіталізмам жыцьцё дарагога Серго будзе служыць прыкладам таго як тэба змагацца і перамагаць.

Серго Орджанікідзе ў памачі рабочых і сялян СССР агоняецца, як казавал чалавечыга пчасна, ключучы да бабў за снэг партыі, за партыйнасць, за камунізм, а смерць яго папалжыць заклікам да яшчэ большага аўраўтавання сіл, да яшчэ больш любімых ілютаў, да яшчэ больш дэнага, дружанцага, любімага аўражкіна самага дарагога для нас жыцця, самага дарагога для нас чалавек, дзута, правадыра, настаўніка, роллага балыі, геніяльнага пчасна з людзей сучаснага свету — вялікага Сталіна.

Ганаровую варту нясуць работнікі «Главецморпуті»: тав. Молакаў—Герой Савецкага Саюза, лаярыныя лётчыкі тт. Бабушкін і Алексееў.

Набліжаецца поўдзень. На жалобнай вахце тт. Нікіта Хрушчоў, Бухарын, Лобаў, Сімаў-Шміт, Тупалеў, Рухімовіч, Акулаў, Варойкіс, Алксніс, Гамарнік, Шкіратаў, Косарэў, Герой Савецкага Саюза тав. Валадзілаў, Ліхачоў, Дзякнаў.

НА ЗДЫМКУ: таварышы СТАЛІН, МОЛАТАУ, ВАРШЫЛАУ, КАГАНОВІЧ, АНДРЭЕУ нясуць урну з прахам тав. Г. К. Орджанікідзе. Фото Б. Фішманова (СФ). Передача на Блывшэўскаму Беларускага кіраўніцтва суваяі.

АПОШНІ ШЛЯХ...

У Калоннай зале Дома саюзаў

Трэці дзень праз Калонную залу ідзе баскопцы людскі паток. Яшчэ толькі 6 гадзін раніцы; на вуліцы завіся, а ля пад'ездаў Дома саюзаў ужо стоўніцкі тысячы людзей, каб схіліць балвы снэг над прахам таварыша Орджанікідзе—вялікага змагаара народаў, блізкага, роллага ўсім працоўным.

Цяма гараць шматлікія люстры, заважананы жалобным крэмам. Любыца сумныя мелодыі. У вянках гонае урна з прахам Грыгорыя Канстанцінавіча Орджанікідзе, настаўлена на катафалк. Ля паложка катафалка вялікі партрэт Серго, а яшчэ ніжэй на падшпках ляжаць ордэн Леніна, ордэн Чырвонага сцяга, ордэн Працоўнага Чырвонага сцяга і ордэны Грузіі і Азербайджана, якімі быў ўзнагароджан таварыш Серго.

Сёння першымі ў ганаровай вярпе стаяць тт. Капелыка — токар завода «Ізолятор», Хамутоў — бригадзір фабрыкі «Большевик», Табароўскі — пілот, работнікі партыйных, камсамоўскіх, профсаюзных арганізацый, студэнты, выкладчыкі, прафесары, камандзіры Чырвонай Арміі, ордананосцы тт. Букаў, Джамеў, Барыдаў, Краўцоў, Тараненка, Глоба, Драбавіна і інш.

Вязмоўна стаяць ля пастамента Зінаіда Гаўрылаўна.

Дэлегацыя будаўнікоў канала Волга — Масква прывяла вялікаму рэвалюцыянеру-большэвіку ўвугію кветкамі пштыканюру зорку з бархатынамі незабыўнага Серго. Снегам прахавіць дэлегацыі: ад працоўных Стаўнградскай, Кіраўскай, Курскі, Заходняй Горкаўскай і Яраслаўскай абласцей, Паўночнай Осесі, Калмыцкай рэспублікі, Стаўнградскага трактарнага завода, Макеёўскага завода і інш.

Новыя і новыя вялікі... К поўдню іх лік даходзіць да 560. Вялікі вянок прыліпне дэлегацыя Камітэі Партыйнага Кантроля пры ЦК ВКП(б).

Ганаровую варту нясуць работнікі «Главецморпуті»: тав. Молакаў—Герой Савецкага Саюза, лаярыныя лётчыкі тт. Бабушкін і Алексееў.

Часцей змяняецца ганаровая варты. Да выносу урны астатліа лічаныя гадзіны, а жадаючых сказаць апошніяе «бывай» так многа...

Вос сталі ля пастамента блізка сваякі таварыша Орджанікідзе. Пасля іх у ганаровую варту становяцца тт. Кірыя, Землячка, Яраслаўскі, Уханаў, Шкіта, Унішкіт, Эйхе, Любчанка, Кіршон, Семаніаў, Міралян, Хадкевіч, Камановіч, Юбарыч, Камініс, Сулімаў, Корк, Белю, Кржыжановскі, Зілава, Іваноў.

14 гадзін. Ля урны астаюцца толькі сваякі, бліжэйшыя прыяцелі і саратнікі таварыша Серго. Досту да урны з прахам нябачкачкі сымнен. Стаяць у ганаровай вярпе тт. Бухэбны, Гамарнік, Постышэў, Анціпаў, затым — тт. Жданаў, Касіор, Эйхе, Чубар.

14 гадзін 15 минут. Да урны падходзяць і займаюць апошняю вахту ганаровай варты таварышы Сталін, Молацаў, Кагановіч, Варашылаў, Калінін, Андрэеў, Мікаян, Ежоў. Увесь слаўны шлях таварыша Серго ўстае ў памачі ў кожнага ў гэтыя мінуты развітаньнай вахты кіраўнікоў большэвіцкай партыі і савецкага Урада.

Наступае мінута выносу урны. Незлічоныя вялікі палымі ўжо і выхазу, беражліва нясуць іх стаханавцаў, інжынеры, вучоныя, камандзіры і байны Чырвонай Арміі.

14 г. 30 м. Таварышы Сталін, Молацаў, Кагановіч, Варашылаў, Калінін, Андрэеў, Чубар, Мікаян, Жданаў, Петрушскі, Эйхе, Анціпаў, Дзімітраў, прыяцелі і сваякі таварыша Серго ўзімаюць на плечы урну і пазвольна выносяць яе з залы. Наперадзе працеей — маршал Савецкага Саюза тав. Бухэбны, камандзіры 1 ранга тав. Убаравіч, Герой Савецкага Саюза тав. Чкалаў, сакратар Азова-Чорнаморскага крайкома тав. Булімаў і тав. Дзюкаў нясуць на чырвоных шпукі баявыя ордэны тав. Серго, які ў гэтыя жалобныя дні развітаньня стаялі ля трупы ў Калоннай зале.

Прыгуаным жалобны марш змяняецца ўрачыстым гукамі «Інтернацыянала». Баявы гім працоўных усюго свету пільва на зале, прамажваючы ў апошняю дарогу камандарма рэвалюцыі.

На Краснай плошчы

Красную плошчу запоўнілі рабочыя, работніцы, чырвонаармейцы, служачыя, прадстаўнікі саветскай інтэлігенцыі, шматлікія дэлегацыі рэспублік, краёў і абласцей. Не ўсе змагі ўзаявіцца на плошчы і многія тысячы працоўных, якія прышлі ўшанаваць памяць вялікага большэвіка, чакаюць пачату жалобнага мітынга на плош-

чы прыбліжаюцца з кожнай мінутай, і яшчэ больш ачуваць іх становіцца вялікае гора людзей, завоўніўшых плошчу, яшчэ больш суровай выглядае яна.

Жалобная працеей падходзіць да Петраўчынага музея. Яна віхаль акружаная кветкамі ўрна з прахам, якую беражліва нясуць таварышы Сталін і яго бліжэйшыя саратнікі.

Маўзаеў. На левую трыбуну яго ўзімаюць таварышы Сталін, Молацаў, Кагановіч, Варашылаў, Калінін, Андрэеў, Мікаян, Чубар, Касіор, Жданаў, Петрушскі, Постышэў, Эйхе, Хрушчоў, Дзімітраў, Акулаў, В. І. Межаў, Анціпаў, Шкіратаў, Якаўлеў, Рухімовіч, Беркя.

Тут-жа ля маўзаея тт. Сулімаў, Літвідаў, Станкі, Бубноў, Гамарнік, Белю, Аграноў, Алксніс, Швернік, Яраслаўскі, Булагані, Карытін, Марголін і інш.

Да мікрафона падходзіць старшыня ўрадавай камітэі па прахаванню тав. Орджанікідзе тав. Акулаў. Ён адкрывае жалобны мітынг, прысвечаны памачі вялікага рэвалюцыянера-большэвіка, бліжэйшага саратніка Лены і Сталіна.

Тав. Акулаў дае першае слова ад Цэнтральнага Камітэта ўсесаюзнай камуністычнай партыі (большэвікоў) і Урада Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік старшыні Савета Народных Камісараў СССР тав. В. М. Молацаву.

Затым выступаюць з прамоўмі: ад народнага камісарыята пчазкаў прамысловасці тав. М. Д. Рухімовіч, ад Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі народны камісар абароны маршал Савецкага Саюза тав. К. Е. Варашылаў, ад працоўных, партыйных і саветскіх арганізацый Масквы і Маскоўскай воблачы тав. Н. С. Хрушчоў, ад партыйных арганізацый Закаўказзя тав. А. П. Беркя, ад Усесаюзнага ленынскага камсамола тав. А. В. Косарэў, ад калектыва маскоўскага звазо № 24 імя Фрунзе тав. В. П. Бутусаў, ад працоўных горада Лены і Ленінградскай воблачы рабочы завола «Электрасіла» тав. Ю. Е. Скоробагацька, ад рабочых, работнік і працоўных Украіны Алексей Стаханавіч, ад рабочых, работнік і інжынера-тэхнічных работнікаў заволаў Урала зыраўчаў Магнітогорскага камбіната тав. А. П. Завенягін.

Ва ўрачыстым біамоўі слухае плошча словы выступаючых, якія рысуюць чароўны вобраз Серго Орджанікідзе, яго нястомную дзейнасць, яго ніпучае жыцьцё, яго бязмежную аданасць свай партыі, разліне, справе Лены—Сталіна.

Пасля прамоў тав. Завенягіна жалобны мітынг закрываецца. Кіраўнікі партыі і ўрада сыходзяць з трыбуны маўзаея.

Апошнія мінуты развітаньня, з прахам пакара рэвалюцыянера-большэвіка, Апошняя кароткая дарога...

Урну да крэмлёўскай снпачы, дае побач з прахам незабыўнага Кірава падрыхтавана ўжо свежая ніша, нясуць таварыш Сталін, члены Палітбюро ЦК ВКП(б) і Урада.

Гулі «Інтернацыянала» зліваюцца з гарматынымі раскатамі.

У 16 гадзін 40 мінут урна замураўваецца. На маленькай крамарнай дашцы выразна відаць надпіс:

Грыгорый Канстанцінавіч ОРДЖАНІКІДЗЕ 18-28-X-86 19-18-11-37.

Міна свежай магілы палымага рэвалюцыянера, вялікага грамадзяніна сацыялістычнай рэвалюцыі, прахавань байны Пролетарскай дзвінкі. За імі слаўныя коннікі кавалерыі імя Сталіна і артылерысты.

Успех за вайсковымі часпачы ва ўсю шыр Краснай плошчы ідуць з жалобнымі сцягамі калоны заволаў, фабрык, устаноў, навуковых інстытутаў і іншых арганізацый сталіны. Над галоўнамі ўзвышаюцца незлічоныя колькасць жалобных партрэтаў тав. Орджанікідзе.

«Бывай, наш дарагі, незабыўны Серго! У велькіх радзімы будзеш жыць ты вена!» — напісана на тысячах плакатаў.

Урачыста-сурова і спакойная люба людская рака праз Красную плошчу. Таварыш накіраваны да трыбуны, маўзаея, дае ў дэспам акружань, сваіх бліжэйшых саратнікаў знаходзіцца таварыш Сталін. Народ горача яго вітае. Таварышы Сталін, Молацаў, Варашылаў, Кагановіч, Калінін, узнімаючы рукі, адказваюць на гэтыя сардэчныя прывітаньні.

Надыходзіць амяраюча зімовага вечара. Бедае пакрывала снегу празаваюць асплялючыя праменні пражактараў. Цуць рабочыя, служачыя, вучоныя, лётчыкі, тэхністы і байны іншых відаў зброі. Усе яны поўны патэчнай нявісці і шлопць працялаце Троцкіму, Пятакову і іншым злейшым ворагам народу, чыя подлая здрадніцкая, шкодніцкая работа паскорыла смерць Серго.

Цуць рабочыя заволаў і фабрык, пабудаваных энергіяй і воляй Серго, ідзе народ, які яшчэ мацней аўраўтаваўся вакол ленынска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта нашай партыі, вакол правадыра партыі і народу таварыша Сталіна, самаадданага гатоў да далейшых бабў за справу сацыялізма — свяшчэнную справу Лены—Сталіна, за якую змагаўся і аддаў усё свай жыцьцё вялікі пролетарскі рэвалюцыянер Грыгорый Канстанцінавіч Орджанікідзе.

Учора праз Красную плошчу праішоў каля 200 тысяч чалавек.

ГРЫГОРЫЙ КАНСТАНЦІНАВІЧ ОРДЖАНІКІДЗЕ

НА ЗДЫМКУ: рабочыя фабрыкі «Кастрычнік» (Менск) слухаюць на радыё-малюбы мiтынг з Краснай плошчы ў Маскве.

Фото Я. Салавейчыка.

РАЗАМ З УСЁЙ КРАІНАЙ

Патрэсены смерцю выдагнага дзеяча камуністычнай партыі, жалеага наркома цяжкай прамысловасці тав. Серго Орджанікідзе, рабочыя швейнай фабрыкі «Кастрычнік» сабраліся, каб разам з усёй краінай адказаць апошняму свайму доўгі, апошняе развітанне дарогаму Серго. У зале непаўнучасна пачынаўся праз радыёпрапагандыстскі ханосца слова выступаючых на жалобным мiтынгу на Краснай плошчы сталіны, лобных устэй тт. Молатава, Варашылава, Хрушчова, Берыя і лепшых прадстаўніцў рабочага класа Масквы, Ленінграда, Украіны і Украіна.

Кожнае слова, сказанае на жалобным мiтынгу ў сталіне, выражае напружаны беззворотнай страты, якія з асаблівай сілай авалодаюць кожным пры думцы аб тым, што народ нашай краіны праводзіць у апошні шлях любімага ўсёй Грыгорыя Канстанцінавіча Орджанікідзе.

Разам з усёй краінай, разам з рэдакцыяй большавіцкай партыі рабочыя фабрыкі «Кастрычнік» перажываюць гэту цяжкую страту. І калі канцацца трансляцыя мiтынга з Краснай плошчы Масквы, адна за другой пачынаюць выступаць рабочыя фабрыкі.

Сёння ўсё наша краіна развіталася з вялікім чалавекам нашай эпохі — бліжэйшым савецкім і другім таварышам Сталіна — Серго Орджанікідзе, — гаворыць у сваім выступленні сакратар партыйнага камітэта тав. Канопік.

Мы далучаемся да галасу правядзенага ў гэты дзень пахавання

У ДЗЕНЬ ПАХАВАННЯ

ГОМЕЛЬ, 21 лютага. (Наш спец. нар.). Сёння ў гэты гадзінны дзень працоўныя рады прадпрыемстваў і ўстаноў Гомеля разам з усёй краінай аддавалі сваё апошняе развітанне дарогаму Серго Орджанікідзе. На жалобных мiтынгх зачыталася тэлеграма Удзельнага З'езда Савецкай таварышчэскай Сталіну з прычыны смерці Серго Орджанікідзе і біяграфія тав. Серго. Выступілішыя на мiтынгу рабочыя, авалодаючы вельмі яркай ролю свайго

роў і лепшых прадстаўніцў нашага народу і на гэту цяжкую страту адказам сапраўднымі ўрамі сацыялістычнай працы, якім вучыў нас тав. Серго. Мы пазнесіліся сваю неспрымальнасць да класавых ворагаў і яшчэ часцей згуртуемца вакол славян партыі і яе кіраўніка таварыша Сталіна, які вядзе краіну ад перамогі да перамогі. — Гаворыць далей у сваім выступленні тав. Канопік.

Сёнам паступаюць да горада прыдумцы, што мы больш не ўбачым дарогага нам Грыгорыя Канстанцінавіча Орджанікідзе. Але большавікі не плачуць. На наступнае нас гора мы адказам развітваннем стыханаўскага руху, яшчэ больш узмоўненай работай для перамогі камунізму, — гаворыць стыханавец Яўсена.

Выступішышы малады рабочы, комсомалец т. Лысь заявіў:

Мы, маладыя рабочыя, павінны рэдаць гэта выдатнейшае жывіце тав. Орджанікідзе, каб на яго прыкладзе вучыцца перамагаць. І на смерць жалеага наркома цяжкай прамысловасці мы адказам лепшай вучобай і развітаннем стыханаўскага руху.

Цяжкае страта. Але калектыву чырвона-цяжкай фабрыкі «Кастрычнік», як і ўсё народ нашага Саюза, адказа на гэту страту яшчэ больш узмоўненай работай, яшчэ лепшым згуртаваннем вакол пераможнай камуністычнай партыі і яе мудрага любімага правядыра Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

Піжыкая страта. Але калектыву чырвона-цяжкай фабрыкі «Кастрычнік», як і ўсё народ нашага Саюза, адказа на гэту страту яшчэ больш узмоўненай работай, яшчэ лепшым згуртаваннем вакол пераможнай камуністычнай партыі і яе мудрага любімага правядыра Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

НАРОД ЧУЛЛІВА ЛЮБІЎ ЯГО

Вельмі лёгка ў гэтыя дні наладна пераканацца, як горава быў любім так рана ад нас адлюшчыў Серго Орджанікідзе. Варта толькі поўгазіны пастаяць у Калоннай залі Дома саюзаў, дзе, устанавіўшы мору вясця, дзяўчыцы на высокім пастамеце і адрэз яшчэ чароўны, наведкі са сучасна Грыгорыя Канстанцінавіча, — і вы ўбачыце, як чуліва любіў гэтага чалавека народ.

У жыццым патоку людзей, які безупынальна ўліваецца ў залу, напоўненую сучасна-радыёнамі гучамі нахвальных маршаў, вы ўбачыце плачучых мужчын, вядуць рыдлаючых жанчын, вы прычутце глыбокія пакуты на суровых тварох чырвонаармейцаў, якія ў апошні раз углядаюцца ў тэатры дарагі і знаёмы твар. Гэта быў чалавек безмежнай, невыказанай чароўнасці. Непарыўна большавік, стойкі і неўміручы, з ворагамі працоўнага народу. Серго быў чуліва і непачуцым да людзей, якіх ён любіў і высока цаніў.

Ён любіў жыццё. Ён умеў атчуваць асаду ад прыгожых прыроў, ён любіў мастацтва, любіў неспіць і сам часта напываў дома свае родныя грузінікя мелодыі.

Грыгорыя Канстанцінавіча быў вельмі чутлы да людзей і з радасцю гэты быў заўсёды дапамагаў чалавеку, які меў патрэбу ў яго дапамозе і заслушківаў яе. Да нашай урочышчай навукі ён адносіўся з вялікай цікавасцю і павагай, а савецкую мелодыю і яе прадстаўніцў цаніў вельмі высока. Калі ў 1929 годзе было вырашана пільнае аб аператыўна ўдзялення левай туберкулёзнай пачкі, і Грыгорыя Канстанцінавічу пранавана было падвергнуцца

аператыўна ў пако-побудзе з выдатных хірургаў заграўніцы, ён наадраз адмовіўся ад пазэжкі і жэстарычна пастаяў на тым, каб аператыўна была зроблена ў Маскве ў кірмiўскай бальніцы. Пры гэтым ён сам сабе наменіў хірургаў — набольшавіцкага прафесара С. П. Федарава і В. Н. Розанова.

Да нас, урачоў, Грыгорыя Канстанцінавіч адносіўся з вялікім даверам, з вялікай увагай, а мы яму пільна любілі яго болю. Мы рабілі ўсё, каб прадоўжыць яго выдатнае жыццё. Але пільна высклератычны працэс, які паступова наражаў сацыяліста і выліўся за апошнія два гады ў прыступкі трышчэ, абавязана разбуў усе нашы намаганні. Апошні і рэзкі выпадак 18 лютага, глыбока патрэсны нас, як і ўсё краіну, не быў для нас нечаканасцю, і мы не таілі магчымасці такога канца ад бліжэйшых прыяцеляў і таварышоў Серго. Смерць падпаравала яго і не раз ужо была блізка да перамогі над ім. Ён амаль памраў у Тбілісі ў 1934 г., калі ў часе цяжкага прыпадку быў 8 мінут без пульса. Ён быў блізка да смерці ў лістападзе 1936 года, калі перанёс цяжкі прыпадок у сваім рабочым кабiнеце. На гэты раз — 18 лютага выратаваў Серго не ўдалося. Прыпадок насяў яго ў пачэцкі, ва сьне, і дапамога не магла паспець.

Мы, урачы, ведаем, што такі канец пры ставовічы яго сэрца магчымы, і ўсё-ж мы глыбока патрэсны. Мы пільна любілі дарогага, чароўнага Серго і горава авалодаем заўчасна яго смерць.

Л. ЛЕВІН,
донтар медыцынскага навуц.
(БЕЛТА).

ЁН ЗАРАЖАЎ БАЙЦОЎ АДВАГАЙ

Сёння ў жалобны дзень, калі ўсё краіна смуткуе па любімым камандару цяжкай прамысловасці, першаму саратніку таварыша Сталіна—Серго Орджанікідзе, мімаволі ўспамінаецца яго гераічнае барацьба за вызваленне Беларусі ад белаліцкага гэта было ў 1919 годзе. На мабілізацыі ЦК Лiтвы і Беларусі я быў адпраўлены на Заходні фронт. Калі я прыбыў у штаб XVI арміі, мяне выклікаў да сьне тав. Орджанікідзе, які прышаў у той час членам Рэвалюцыйнага арміі. Ён распісаў мяне аб утвараючым і пранаванаў яшчэ паслу каманданта штаба арміі замест азначанага парскага афіцэра Клімава. Я выказаў сумненні, ці змогу справіцца з гэтай работай, не маючы вопыту ў вайсковай рабоце. Але тав. Орджанікідзе адказаў: «Рэвалюцыйныя павінен умець усё рабіць на карысць працоўных».

Пасля гэтага я не раз сустракаўся з тав. Орджанікідзе. Заўсёды мяне завідала яго выключная прапагандысцкая, вытвары і настольніцкая. Ад камандзіроў дзівіў ён патрабаваў, каб кожную рэччу яны дэталі заклікалі мяне і аб разамішчэй асобных рэчах вайскі. Тав. Орджанікідзе асабіста выязджаў на фронт пад Барысаў, Рагачоў і Полацк для арганізацыі абароны, усталавання фронту. Прычым, прыязджаючы на месца, ён не толькі быў у штабах, але заўсёды, як правіла, сам хадзіў на пазіцыі. Там, дзе

ён з'яўляўся, ён асабістым прыкладам заражаў байцоў адвагай і гераізмам.

Тав. Орджанікідзе працягваў выключны клопат аб людзях. У 1919 годзе было атрымана распаражэнне перакінуць 57 дзівіію на калчакі фронт. Тав. Орджанікідзе выклікаў начальніка снабжэння арміі і мяне і даў заданне — забяспечыць байцоў дзівіію добрым абмундзіраваннем і харчаваннем на дарогу.

Кідалася ў вочы яго скромнасць. Ён карыстаўся толькі чырвонаармейскім пайком.

Тав. Орджанікідзе адваваў выключную ўвагу паірабавіце ў арміі і патрабаваў ад паірабавіцкай пільнасці, выяўлення вярхоўных элементаў сярод каманднага саставу.

Пры штабе арміі была каманда чырвонаармейцаў. На мяне была ўсталявана паірабавіце сярод іх. Тав. Орджанікідзе выклікаў мяне і даручыў арганізаваць у бiльшм манастыру (гэта было ў Смаляцкім клубе) для праяваўлення палітмасавай работы сярод чырвонаармейцаў. На чырвонае гэтага клубу ён асабіста прыбыў і выступав з гарачай прамовай.

Цяжка верыць, што не стала гэтага выдатнага большавіка і таварыша.

А. К. СЕРПЕНЬ,
інспектар аховы працы ЦК саюза
земгораў, былы намандант штаба.

У СОВЕЦКІХ КАЛОНІЯХ ЗА РУБЯЖОМ

З пачуццямі бязмежнага смутку даведана работнікі савецкіх калоній у Лондане пiша:

«Разам з усёй нашай вялікай краінай смуткуе на поведу заўчаснай смерці лепшага з лепшых амагароў за вялікую справу Леніна—Сталіна, за вялікую справу сацыялізма, нашага жалеага наркома тав. Серго. Савецкая калонія ў Лондане на сваім участку работ будзе яшчэ мацней амаганца за халеішняй поспеху справы, за якую змагаўся і памёр наш любімы Серго».

Савецкая калонія ў Нью-Йорку тэлеграфуе: «Жалебы мiтынг савецкай калоніі глыбока смуткуе аб смерці аднаго з лепшых саратніцаў таварыша Сталіна — тав.

Серго. Разам з усім народам нашай вялікай радзімы схілім нашы галовы над трыной любімага кіраўніка і абавязваемся з яшчэ большай энергіяй працаваць так, як вучыў нас Серго».

У тэлеграме ад савецкай калоніі ў Анкары таварыша:

«Развітаючыся з родным і любімым Серго, аддаўшым усе сваё жыццё справе камунізму і нашаму гераічнаму народу, мы разам з усім працоўным СССР яшчэ пільней амагам свае рады вакол непаўножнай большавіцкай партыі і яе вялікага правядыра таварыша Сталіна».

Тэлеграмы з выражаннем глыбокага смутку на поведу смерці тав. Орджанікідзе атрымалі таксама ад схода савецкага калектыва ў Софii за поліскам паўвора Раскоўлікава і з Статгольма за поліскам тт. Калантай і Непомняшчага. (БЕЛТА)

ЗАГРАНІЧНЫЯ ВОДГУКІ НА СМЕРЦЬ ТАВ. ОРДЖАНІКІДЗЕ

ФРАНЦЫЯ

ПАРЫЖ, 20 лютага. (БЕЛТА). Большасць газет друкуе тэлеграмы ТАСС аб смерці тав. Орджанікідзе і аб развітанні дзесяткаў тысяч працоўных Масквы з пелам любімага. Газеты змяшчаюць таксама некролаг, распаўсюджаны агенствам Гагаса.

«Юманітэ» друкуе на першай старонцы вялікі партрэт тав. Орджанікідзе, а таксама тэкст звароту выканава Комiтэра і зварот ЦК кампартыі Францыі па поведзе смерці тав. Орджанікідзе. У звароце ЦК КПФ гаворыцца:

«Цэнтральны Камiтэт КПФ схiляецца з горькуч перад трыной вялікага баіца-большавіка Орджанікідзе, заўчасна алабранага ў вялікай партыі Леніна—Сталіна, у народаў Савецкага Саюза і ў міжнароднага пралетарыята, які ўдзяляецца сутрынь рэакцыі і фашызма, за хаб, за мiр і за свабоду».

«Большавіцкая партыя, народаў Савецкага Саюза, пацярпелым такі цяжкі ўдэр, — гаворыцца ў звароце, — ЦК камуністычнай партыі Францыі пасылае выражэнне свайго глыбокага смутку і свайго салідарнасці».

ЧЭХАСЛАВАКІЯ

ПРАГА, 20 лютага. (БЕЛТА). Смерць тав. Орджанікідзе зробіла ў Празе глыбокае ўражанне і выклікала вялікія водгукі ва ўсім чэхаславацкім друку. Усе газеты сёння прысвячаюць жыццю і дзейнасці тав. Орджанікідзе вялікія артыкулы, змяшчаюць пабрабаваную біяграфію і асабіста пахрысцяваюць яго заслугі ў справе

пабудовы савецкай цяжкай прамысловасці, дзякуючы чаму ў надзвычайнай ступені павысілася абароназдольнасць Савецкага Саюза. Газеты ўказваюць на цеснае супра, поўнiцтва і дружбу тав. Орджанікідзе з таварышам Сталіным.

ІСПАНІЯ

МАДРЫД, 20 лютага. (БЕЛТА). Орган іспанскай кампартыі «Мундо обреро» побач з пабрабаванай біяграфіяй і партрэтам тав. Орджанікідзе прысвечвае паміж заўчасна памёршага перадавы артыкулу, у якім гаворыцца: «Тэлеграф прыне папоўніўшаю нас болем востку. Памёр у Маскве таварыш Орджанікідзе, народны хамісэр пiжыкай прамысловасці і член Палiтбюро ЦК славян ВП(б). Яго заўбi параліч сэрца — вынік хвароб, перанесеных у турмах і селках дарскага рэжыму. Вялікі савецкі народ ахвачан смуткам з прычыны гэтай вельмівай страты. Орджанікідзе быў адным з любімых правядыроў Савецкага Саюза. Разам з іншымі таварышамі са староў гвардыі большавікоў ён уваходзіў у тую групу выключных людзей, якія аб'ядаўшыся вакол таварыша Сталіна, здолелі навесці Савецкі Саюз на шляху перамогі сацыялізму. Смерць Орджанікідзе глыбока закрывае нашу партыю і ўвесь іспанскі народ».

«Гераічны іспанскі народ, — піша ў заключэнне «Мундо обреро», — звязаны непарыўнымі сувязямі з вялікім савецкім народам, перажывае смерць Орджанікідзе як сваю ўласную страту і шле выражэнні свайго дружнага большавіцкай партыі, любімага Сталіну і ўсёму савецкаму народу».

Каментарыі „Правды“ да тэлеграмы аб збіенні польскімі паліцэйскімі савецкага марака ў Гдыні

У «Звяздзе» ад 21 лютага змешчана тэлеграма аб тым, што ў польскім парту Гдыні меў месца бiспрынальны фант зрэ-

наў польскіх паліцэйскіх над савецкім марком, які быў збіт паліцэйскі.

Даем каментарыі «Правды» да гэтай тэлеграмы.

Сурова і хмура польская сапраўднасць. Няжка жыццё польскім працоўным пад вiгнетам фашызма рэжыму. У польскіх сялян няма хлеба, у рабочых няма работ. І нічога гэтага не могуць зрабіць і не дадуць ні кіраўнікі фашызмаў Польшчы. Усталяў сiга насельніцтва Польшчы толькі тэрор, паліцэйскі савольствам, вiгнетам і бiспраўтам. На арле «ўіратварэння» незадаволеных саборнічаюць не толькі сiцы з ахрані, але і адказныя кіраўнікі польскай дзяржавы. Хо абудзе, напрыклад, выхадзіліцтва польскага прэм'ера генерала Славой-Сылад-воўскага, які зусім пiдаўна адкрыў «высокалугамны метад» падаўлення вулічных змагавіцкай без прымянення агнястрэльнай зброі, а з дапамогай адных сабець і цяжкіх дубінь.

Некаторыя знаткі справы сцвярджаюць, што гiтэрафашыі штурмавікі здзейнічаюць з большым тэмпераментам. Няконт тэмперамента — справа сiрчачна. Але на наступных лiтвых адзекў і навастраных зверстваў польскія ахраніцы не ўстаўляюць жыццям з Гестапа. Гэта яны хвазкі сваімі навазмінаў і ілiншэнце, аб якім навазмінаўца ў публікацыі вышэй тэлеграме. Вылазак — сапраўды бiспрыкладны, напiль, пераходзіць усёйкі межу. Кiраўнікам польскай дзяржавы треба было-б памятаць, што савецкія карабi захоўваюць у друтаўшчынні порт Гдыню не дзеля прымянасці, а на гандльскіх справах, у якіх Польшча заіцкаўлена больш, чым СССР. Польскаму ўраду гэта надзвычай добра вiдома.

Але сапраўднай красой фашызмак Польшчы з'яўляецца-яе расшытва галупамі паліцыя. Гэта яна даіцтвае арыштаваных, утаючы іх і гiлкі пад ногі, гэта яна збiвае зваляючых ішакм і з мiкром паском, гэта яна тушыць пiпiросы аб глабiнцы яблкі, гвалтуе арыштаваных работніц і збiвае пiжыкаў жанчын да поўсмерці.

Паліцэйскі тэрор, савольства і гiет-неад'емная частка фашызмак рэжыму ў Польшчы. Рэжым гэты цярпіць не па свайой волі і жалючы польскія працоўныя. Але польскія фашызма дiна зарэваліся, бо яны асмельваюцца распаўсюджаць гэты паліцэйскі рэжым на свабодных грамадзян Савецкага Саюза. Няхай стрыманоў свай зналаў польскія жанітары. Няхай не заважваюць, што нельга беспаскарана зважваць савецкіх грамадзян.

Замах на італьянскага віцэ-караля ў Абiсініі

РЫМ (сталіна Італіі), 20 лютага. (БЕЛТА) Апублікавана паветамленне аб замаху на італьянскага віцэ-караля ў Абiсініі Гранныя. Увора ў часе ўрачышчай парадоні, з прычыны наражэння сыны ў італьянскага вяселнага прынка, з вiтубуны выравалася група невядомых асоб і кінула некалькі бомб. Гранныя лёгка ра-

нен. Быўшы з ім камандуючы італьянскімі ваенна-паветранымі сіламі ва Усходняй Афрыцы генерал Літа пiжыка ранен. Апрача таго, ранен яшчэ рад асоб, у тым ліку глава абiсінскай царквы.

Адазны рэдактар Д. В. ЮРКОВ.

ЖАЛОБНЫ МIТЫНГ У ГОР. МОЗЫРЫ

МОЗЫР, 21 лютага. (Нар. «Звязды»). На пляцу Волі ў 3 гадзіны дня сабралася каля 5 тысяч працоўных горада, каб разам з працоўнымі ўсёго Саюза развітацца з любімым наркомам цяжкай прамысловасці, кіраўніком партыі Грыгорыем Канстанцінавічам Орджанікідзе. З вялікім смуткам у сэрцах стыхай працоўных пiраўнічкі ўрада тт. Молатава, Варашылава,

любімага наркома ў справе сацыялістычнага будаўніцтва, выказвалі свой саратчыны боль з прычыны заўчаснай і цяжкай страты. Рабочыя гадзі абавязаваліся працаваць яшчэ лепш, каб да XX гадыня Кастрычніцкай рэвалюцыі выказаць промiшлан 1937 года.

Пачатак вывучэнне біяграфіі тав. Орджанікідзе ва ўсіх школах і гуртках партпiлiтасветы.

ЧЫКУН.

ГЕРОЙ, ЧАЛАВЕК, БОЛЬШЭВІК

На мiтынг студэнтаў, навуковых адмiнiстрацыйных і тэхнічных работніцў БУ, прысвечаным ушанаванню паміі таварыша Орджанікідзе, са змiстоўнай інфармацый аб жыцці і дзейнасці Серго Орджанікідзе выступіў прафесар Сергей Влэдзіміравіч Посс. У гадзіняй прамове, якая была выслухана з найвялікай увагай, тав. Посс расказаў многа найцікавейшых выказаў і жыцця і барацьбы Серго Орджанікідзе.

Такі Серго, як герай грамадзянскай вайны.

Мне вядомы такі выпадак.—прадаўжае т. Посс. — На Каўказе нашай арміі прышлося часова аступіць пад напорам на многа пераважаючых сіл iнцэнтэў. Таварыш Орджанікідзе, тады камандуючы арміяй, на працягу ўсяго шляху за рукаў нёс ішчэ неапрацаванае аднаго забітага ў бiаю ілітработніка, сам арганізаваў харчаванне гэтага дiшпа, не паслабляючы гандзавання ўсёй арміяй. Гэтыя напучы большавіцкай чалавечасці асталіся ў таварыша Орджанікідзе на ўсё жыццё. Гэта ніколі не пераказвала яму быць неспрымальным з ворагамі народаў, якой ён аддаў усе сваё свядомае жыццё.

Як бы ні былі цяжкі ўчасткі работы, на якіх паслужыла партыя таварыша Орджанікідзе, ён усюды выходзіў черамом нам. Гэта ён пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна, перасэрла вiў барацьбу за ператварэнне нашай краіны ў перадавую індустрыяльную краіну свету, за стварэнне не пiжыкай індустрыі — гэтай бiаю дiшпiтуры пралетарыята.

У прыятыя рэвалюцыі студэнтаў і навуковых работніцў БУ заўважыць: «Бузем вучыцца і працаваць так, як працаваў Серго. Яшчэ часцей згуртуем свае рады вакол камуністычнай партыі і любімага правядыра народаў таварыша Сталіна».

Ф. КАНСТАНЦІНАЎ.